

Mededelingen inzake het Boswezen, de Houtteelt en de Jacht.

CENTRUM VOOR HOUTRESEARCH

In oktober 1956 werd door samenwerking van het Houtvoorlichtingsinstituut in Amsterdam, het Houtinstituut T.N.O. en het Stevin Laboratorium (laboratorium voor bouwmaterialen en -constructies) van de Technische Hogeschool, beide te Delft, het Centrum voor Houtresearch opgericht (gevestigd te Delft, p/a Houtinstituut T.N.O., Postbus 49).

Het doel van dit Centrum is het doen verrichten van studies en onderzoekingen betreffende problemen, die in de Nederlandse praktijk van houthandel en houtgebruik om een oplossing vragen en om daardoor te komen tot een zo doelmatig mogelijk gebruik van hout. Hoewel het probleem van een doelmatig gebruik van hout ook in andere landen van groot belang is, is het voor Nederland zeer dringend, aangezien ongeveer 85% van de houtbehoefte moet worden geïmporteerd, de prijzen dientengevolge, in vergelijking met vele andere landen betrekkelijk hoog zijn en de concurrentie van andere materialen daardoor zeer ernstig is.

Vóór de oprichting van het Centrum bestonden reeds een tweetal commissies, die zich bezighielden met de bestudering van praktijkproblemen. Dat zijn die van de klassering van naaldhout en die van de houtverbindingen. Teneinde aan het werk van de commissie een bredere basis te geven en ook andere praktijkproblemen in studie te kunnen nemen, werd door bovengenoemde drie instanties besloten tot de oprichting van het Centrum.

Het Centrum voor Houtresearch nu bestaat uit een adviescommissie, een zogenaamde stuurgroep en commissies van onderzoek.

De Adviescommissie voor houtresearch, die aan de drie samenwerkende organisaties advies geeft over de noodzakelijkheid om bepaalde problemen in studie te nemen en de urgentie daarvan aangeeft. In deze commissie zijn brede kringen van houthandel, houtverbruikers en houtonderzoeksinstanties vertegenwoordigd, en wel: het Instituut voor bouwmaterialen en bouwconstructies T.N.O., Ratiobouw, de Bond van Nederlandse architecten, de Raad van bestuur voor het bouwbedrijf, de Centrale directie van de volkshuisvesting en de bouwrijfverheid, het Koninklijk instituut voor de tropen, de Nederlandse heidemaatschappij, de Landbouwhogeschool afd. bosbouw, de Rijkswaterstaat, de Genie, het Bouwcentrum, de Orde van Nederlandse raadgevende ingenieurs, de Dienst publieke werken van Amsterdam, de Dienst volkshuisvesting van Rotterdam en de Gemeentelijke Woningdienst te 's-Gravenhage.

De Stuurgroep voor houtresearch, waarin de drie samenwerkende organisaties zijn vertegenwoordigd, die leiding geeft aan de uitvoering van de studies en onderzoekingen waartoe deze organisaties, op raad van de adviescommissie, hebben besloten.

De Commissies van onderzoek. Voor elk probleem, waarvan studie en onderzoek ter hand wordt genomen, wordt een commissie benoemd, die onder oppertoezicht van de stuurgroep belast is met de uitvoering. Deze commissies worden samengesteld uit deskundigen op het betreffende gebied van onderzoek.

Het was in het bijzonder de heer A. Prins, de toenmalige directeur van het Houtvoorlichtingsinstituut, die een groot aandeel had in de totstandkoming van het Centrum, doordat hij het houtvak heeft kunnen overtuigen van de noodzaak van wetenschappelijk onderzoek en hiermede werd bereikt dat dit fonds voor dit doel beschikbaar zal stellen.

Door de instelling van het Centrum hebben nu in alle sectoren van de hoofdconstructiematerialen (beton, ijzer en hout) praktijk en wetenschap elkaar gevonden nl. in de Commissie Uitvoering Research op Betongebied, de Commissie Research Constructiewerkplaatsen en nu het Centrum voor Houtresearch.

Het is de bedoeling de resultaten van de onderzoekingen van het Centrum voor Houtresearch openbaar te maken.

BOSBOUW PRAKTIJK ONDERWIJS

Met verwijzing naar het artikel „Vijf jaar Bosbouw Praktijk Onderwijs” van A. G. Gerritsen, N.B.T. 29 (6) 1957 (168—170), geven wij hieronder uit het programma-boekje van de viering van het 1e lustrum van het Bosbouw Praktijk Onderwijs in Nederland, op 19 en 20 september 1957 op het landgoed „Middachten” te De Steeg, het navolgende overzicht:

19 september: 8.00—16.00 uur: nationale vellingswedstrijd (i.v.m. de concentratie die van de deelnemers bij deze wedstrijd wordt geëist en met het oog op de veiligheid kan geen publiek worden toegelaten).

20 september: 8—12: demonstraties van de bosarbeid op het landgoed „Middachten” te De Steeg. In een 23-tal objecten zullen verschillende boswerkzaamheden worden getoond.

11.30: openstelling van het tentoonstellingsterrein bij de sporthal „Middachten” te Ellecom.

12—14: middagpauze op het tentoonstellingsterrein bij de sporthal „Middachten” te Ellecom en inmiddels om 13.20: welkomstwoord door ir. J. F. van Oosten Slingeland, rentmeester van het landgoed „Middachten”.

13.25: openingstoespraak door ir. J. H. A. Hendriks, voorzitter van de Stichting „Bosbouw Praktijk Onderwijs”.

13.35: toespraak door jhr. mr. D. A. W. van Tets van Goudriaan, voorzitter van het Bosschap.

14—16.30: vaardigheidswedstrijden in: snelzagen, knalkurk hakken, houttransport met kruiwagen, en motorzagen. De wedstrijden zullen van commentaar worden voorzien door de bekende radioconferencier C. Schilperoort (Gait Jan Krutmoes).

Om 16.30: prijsuitreiking van de Nationale vellingswedstrijd door jhr. mr. D. A. W. van Tets van Goudriaan. Om 16.40: prijsuitreiking van de vaardigheidswedstrijden, door ir. J. H. A. Hendriks. Om 16.50: prijsuitreiking van de prijsvraag „Staminhoud schatten” door de heer J. Hubbers, voorzitter van de technische commissie. Tenslotte om 17 uur: sluiting.

De demonstratie-, tentoonstellings- en wedstrijdterreinen kunnen worden bereikt via Ellecom—De Steeg, van waaruit de route door middel van pijlen is aangegeven. Treinreizigers kunnen de terreinen bereiken via de stations Arnhem en Dieren—Doesburg; bezoekers die des ochtends komen, dienen uit te stappen bij de bushalte „Bakker-Troost”, Ellecom; voor de bezoekers van de vaardigheidswedstrijden en de tentoonstelling (des middags) is de uitstapplaats de bushalte „Avegoor”. De bezoekers kunnen een lunchpakket meebrengen, evenwel zullen op het terrein consumptie tenten aanwezig zijn.

NEDERLANDSE HOUT ACADEMIE

De Nederlandse Hout Academie van de Stichting Houtvoorlichtingsinstituut te Amsterdam gaat met zijn 2- en 3-jarige schriftelijke cursussen thans het achtste jaar in. Daar deze cursussen, waaraan tot nog toe 1100 personen deelnamen, in onze kringen wel algemeen bekend zijn, zij hier alleen nog vermeld, dat het nieuwe jaar 1957/1958 op 1 oktober aanvangt. Nadere inlichtingen en aangifte kunnen worden gevraagd en gedaan aan het adres van het instituut te Amsterdam C (Keizersgracht 321), postbus 937, tel. 47575.

TIEN JAAR MARSHALLPLAN

Ter gelegenheid van het feit, dat tien jaar geleden de Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken in de Harvard University een rede uitsprak, waarin hij hulp aan de Westeuropese landen in het vooruitzicht stelde, heeft de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking de volgende verklaring uitgegeven, die wij hier gaarne op verzoek van de persdienst van het Ministerie van Economische Zaken geheel weergeven, daar de Marshall-hulp evenzeer als voor de land- en tuinbouw, naar verhouding of mogelijk in iets mindere mate ook voor onze bosbouw van belang is geweest.

Op 5 juni 1957 is het tien jaar geleden, dat de Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken, George C. Marshall, in een rede voor de Harvard University, Amerikaanse hulp aanbood aan de Westeuropese landen, die bereid waren een gemeenschappelijke krachtsinspanning te verrichten voor het herstel van hun economie.

Deze herdenkingsdag markeert een zeer belangrijke datum in de naoorlogse geschiedenis van Europa en van de wereld. Het besluit van de Verenigde Staten om gedurende verscheidene jaren op grote schaal economische hulp aan West-Europa te verlenen voorkwam niet alleen de economische en sociale ineenstorting, die in 1947 dreigde, maar maakte tevens een snel herstel van Europa op alle terreinen mogelijk. Het betekende tevens een geheel nieuwe wending in de betrekkingen tussen de OEEB-landen door praktische samenwerking en gezamenlijk belang.

Medio 1947 stond de Europese economie op de rand van ineenstorting. De door de Verenigde Staten en Canada aan verscheidene landen verleende kredieten waren nagenoeg uitgeput. De voorraden, die sedert de oorlog waren aangelegd, waren na een eerste hervatting van de produktie reeds verbruikt. De winter was zeer streng geweest en de oogstvooruitzichten waren ongunstig. De Franse regering, die te kampen had met een uitputting van de financiële reserves, kondigde op 28 augustus aan, dat de dollarimporten, met uitzondering van granen, kolen en enkele essentiële produkten, zouden worden stopgezet. Begin september zag de Italiaanse regering zich genoodzaakt de aankopen van kolen, olie enz. op te schorten. Op 20 augustus had het Verenigd Koninkrijk de convertibiliteit van het pond ingetrokken. De situatie in de andere landen was even ernstig.

Indien de Verenigde Staten in de herfst van 1947 niet waren overgegaan tot tijdelijke hulpverlening, dan zou West-Europa gedwongen zijn geweest de totale importen met de helft en de dollarimporten met $\frac{4}{6}$ te verminderen. De resultaten zouden rampzalig zijn geweest. In feite leverde het Westelijk Halfrond in 1947 50% van de katoen, die geweven werd in Europa, meer dan 40% van de verbruikte granen, aluminium en koper, meer dan 30% van de olie, van het lood en het zink, 15% van de vetten en 12% van het vlees en de wol.

Het stopzetten van deze importen zou hongersnood hebben betekend (de helft van de voedingsmiddelen voor Oostenrijk en 30% van het Franse verbruik van granen was afhankelijk van de dollarimporten). Het zou tevens werkloosheid met zich hebben gebracht. Zonder koper zouden er bijvoorbeeld geen elektrische toestellen meer zijn vervaardigd.

Momenteel verheugt Europa zich in ongekende economische welvaart. Na tien jaar van bijna ononderbroken expansie zijn de niveaus van werkgelegenheid, produktie, consumptie en handel nog steeds stijgende. In 1956 was de omvang van de industriële produktie in West-Europa 74% hoger dan voor de oorlog, de agrarische produktie was 30% hoger en de toeneming van de totale produktie bedroeg 50%. Deze krachtige expansie heeft het mogelijk gemaakt, dat de particuliere consumptie met 37% en de bruto-investeringen in vaste activa met 88% zijn toegenomen. Het volume van de importen van West-Europa uit de rest van de wereld is met 26% gestegen en dat van de exporten met 84%. Het volume van de intra-Europese handel is bijna verdubbeld. De goud- en dollar reserves, die aan het einde van 1948 minder dan 8 miljard dollar beliepen, overschreden eind 1956 de 16 miljard dollar.

Deze cijfers illustreren evenwel slechts één aspect van de vooruitgang, die in de laatste tien jaar is gemaakt. De nationale politiek gericht op eigen voorziening, welke door het lage welvaartsniveau was opgedrongen, behoort nu nog slechts tot de onaangename herinnering, die weggevaagd is door de internationale samenwerking en de hoop op een nog grotere eenheid van de Europese markten en economieën. De risico's van sociale onrust door ongeremde inflatie zijn omzeild. De arbeiders leven niet langer in de vrees voor werkloosheid.

Tien jaar na de eerste wereldoorlog brokkelde de welvaart van 1929 af door de ergste crisis, die de moderne economie ooit heeft gekend. In 1957 beseffen de volkeren

van de vrije wereld, dat zij door eenheid een terugkeer van de jaren dertig kunnen vermijden, omdat eenheid hen reeds heeft behoed voor ergere moeilijkheden.

Een dergelijke vooruitgang en zulke verwachtingen zouden niet mogelijk zijn geweest zonder het Marshall Plan, of, om het nauwkeuriger te zeggen, zonder de economische hulp van de Verenigde Staten, die van 1948—juni 1952, toen aan het Europese Herstel Programma officieel een einde kwam, werd versterkt. In deze periode ontvingen de meeste Europese landen, die in OEEB-verband samenwerkten, deze hulp welke 13 miljard dollar beliep, gelijkstaande met ongeveer $\frac{1}{5}$ van hun totale importen uit de rest van de wereld. Van deze hulp werd 90% verstrekt in de vorm van schenkingen en de rest als leningen op lange termijn. In de aanvang werd omvangrijke hulp verleend, welke tussen maart 1948 en juni 1949 6 miljard dollar bedroeg. Naarmate Europa zich economisch herstelde werd het mogelijk de jaarlijkse bedragen te verminderen. De verdeling van de Amerikaanse hulpverlening werd uitgevoerd op basis van de aanbevelingen van de OEEB.

Het materiële aspect van de Marshall hulp is echter niet het enige, dat in gedachten moet worden gehouden. De Harvard-rede was tevens het beginpunt voor de economische samenwerking tussen de Europese regeringen, die de periode na de tweede wereldoorlog heeft gekenmerkt. Generaal Marshall zei letterlijk:

....."Het is reeds duidelijk, dat voordat de regering van de Verenigde Staten verder kan gaan met zijn pogingen verlichting te brengen in de situatie en de Europese wereld te helpen op zijn weg naar herstel, er enige overeenstemming moet zijn tussen de landen van Europa over de eisen, die de situatie stelt en over het aandeel, dat deze landen zelf zullen nemen, teneinde het juiste effect te bereiken met de een of andere actie, die deze regering zou kunnen ondernemen. Het zou noch passend noch doeltreffend zijn voor deze regering eenzijdig een programma te doen opstellen om Europa economisch op de been te helpen. Dit is de zaak van de Europeanen. Ik ben van mening, dat het initiatief van Europa moet komen".

Het antwoord op Marshall's rede kwam prompt. Op 3 juli 1947 besloten de Ministers van Buitenlandse Zaken van Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, Bidault en Bevin — nadat de besprekingen met de Russische Minister van Buitenlandse Zaken, Molotov, die op 27 juni waren begonnen, waren mislukt —, alle Europese landen uit te nodigen deel te nemen aan een conferentie, teneinde een programma op te stellen voor het economische herstel, dat aan de regering van de Verenigde Staten zou worden voorgelegd.

De Westeuropese landen aanvaardden de uitnodiging, en op 12 juli werd de conferentie in Parijs geopend. Men besloot tot het instellen van een Comité van Europese Economische Samenwerking, dat een rapport diende samen te stellen over de situatie en over de behoeften van Europa. De inhoud van dit rapport werd eind september 1947 aanvaard en daarna voorgelegd aan de Administratie van de Verenigde Staten. Begin 1948 nam het Congres de „Economic Cooperation Act" aan, waarin het eerste krediet ten behoeve van het Europese Herstel Programma werd toegewezen.

Reeds spoedig werd de noodzaak gevoeld van een permanent orgaan van samenwerking in Europa, dat in staat was een stimulans te geven aan de krachtsinspanning van de deelnemende landen om hun economieën te herstellen en om een zo nauw mogelijke onderlinge samenwerking te bevorderen. In maart 1948 werd een Werkgroep opgericht ter bestudering van de oprichting van een permanente Europese Organisatie. Deze Werkgroep moest tevens de structuur van genoemde organisatie omschrijven en haar functies vaststellen. Korte tijd daarna legde deze Werkgroep aan de regeringen de tekst van een Conventie voor Europese Economische Samenwerking ter goedkeuring voor, die op 16 april 1948 werd getekend in de Galerie de la Paix op de Quai d'Orsay. De Organisatie voor Europese Economische Samenwerking was geboren.

Sedert dit tijdstip wordt het gehele economische leven in Europa gekenmerkt door een versteviging van de banden tussen de 17 aan de Organisatie deelnemende landen (België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Turkije, Verenigd Koninkrijk, IJsland, Zweden en Zwitserland). Deze landen raadplegen, in nauwe samenwerking met de Verenigde Staten en Canada, die geassocieerde leden zijn van de OEEB, op het Chateau de la Muette te Parijs elkaar over de grote verscheidenheid der economische problemen, die door gezamenlijke activiteit kunnen worden opgelost.

Dank zij de edelmoedige hulpverlening van het volk van de Verenigde Staten, dank zij de pogingen die in ieder deelnemend land zijn ondernomen en dank zij hun nauwe samenwerking is het dan ook mogelijk geweest Europa op zijn eigen ruïnes te herbouwen en de grondslagen te leggen voor een betere economische toekomst. De voornaamste resultaten, welke zijn bereikt, zoals de liberalisatie van het handelsverkeer, de oprichting

van de Europese Betalings Unie, het opstellen van een Europees produktiviteitsprogramma en de stappen, die zijn gedaan om te komen tot de oplossing van het Europese energieprobleem om de ontwikkeling van het vreedzaam gebruik van kernenergie, zijn mijlpalen op de weg, die door de OEES-landen wordt gevolgd ter bereiking van een hoger welvaartsniveau voor hun volkeren. De voltooiing van het huidige werk om de Gemeenschappelijke markt van de Zes te associëren met de andere landen van de Organisatie in een vrijhandelsgebied zal een verdere etappe betekenen op de weg, die voor Europa beslissend kan zijn.

HET BOS ALS NATUURSCHOON DOOR DE FISCUS BEDREIGD

Mr. L. J. Schiethart in het Financiële Dagblad van 8 augustus 1957)

Steeds heb ik het standpunt gehuldigd (zie F.D. 4 en 7 augustus 1956), dat de rangschikking onder de Natuurschoonwet van een landgoed tot gevolg heeft — en moet hebben — dat de eigenaar niet op bedrijfsmatige wijze kan exploiteren, omdat de opzet van de wet is, dat het als een brok natuurschoon aangemerkt landgoed als zodanig in stand wordt gehouden en dit het exploiteren als een normaal bosbedrijf in de weg staat. Geen ondernemer zijnde, zou hij dus geen omzetbelasting schuldig zijn over verkoop van hout uit zulk een landgoed.

Het bos staat bloot aan allerhande bedreigingen, ook de bedreiging van de fiscus. Daarom stemde het mij destijds zo verheugd, dat de Tarief Commissie in zijn beslissing van 13 december 1954, naar het leek, blijk gaf de bedoeling van de Natuurschoonwet volledig tot zijn recht te willen doen komen, door aan de rangschikking onder deze wet de consequentie van vrijstelling van omzetbelasting te verbinden. Aan deze schone illusie werd reeds een gevoelige knauw gegeven door de resolutie van de staatssecretaris van Financiën van 13 april 1956, nr. 166.

Helaas moet ik thans melden, dat de gehele illusie als een zeepbel uiteen is gespat door een dezer dagen gepubliceerde beslissing van de Tarief Commissie van 19 november 1956, nr. 83018. In het geval, dat aanleiding was tot de zojuist genoemde beslissing, was door de appelland het volgende gesteld:

„dat de appelland hout op stam verkocht heeft uit zijn landgoed, dat bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Financiën als landgoed werd aangemerkt in de zin van artikel 1 van de Natuurschoonwet 1928”.

dat ingevolge de bepalingen van de Natuurschoonwet en de hierop gegronde voorschriften gehele of gedeeltelijke velling van bossen en andere houtopstanden niet plaats mag vinden, zonder toestemming van de directeur van het Staatsbosbeheer, terwijl ook niet gerooid mag worden, indien dit in strijd wordt geacht met het belang van het natuurschoon.

dat derhalve bomen zijn gekapt van een landgoed, vallende onder de Natuurschoonwet, niet terwille van de houtproductie, doch om te voorkomen, dat aan het natuurschoon afbreuk wordt gedaan.

dat elke landgoedbezitter, die toepassing van de Natuurschoonwet vraagt, vrijwillig afstand doet van normale exploitatie, niet langer deelneemt aan het economisch verkeer en dus geen ondernemer meer is.”

Uit het vorenstaande blijkt wel, dat appelland hier de bedoeling had een principiële uitspraak over deze vraag uit te lokken. Helaas heeft de Tarief Commissie niet kunnen besluiten tot een ruime opvatting van het begrip niet-ondernemer, waarvoor toch verschillende argumenten zijn aan te voeren. De Tarief Commissie overwoog het navolgende:

„dat het besluit op de „Omzetbelasting 1940” ondermeer als belastingschuldige aanwijst hem, die in de vorm van een bedrijf of beroep deelneemt aan het maatschappelijk verkeer, waarbij het onverschillig is door welke motieven de betreffende daarbij wordt gedreven en welke behoeften worden bevredigd;

dat de appelland geregeld voor belangrijke bedragen hout op stam verkoopt aan handel en industrie, nieuw hout aanplant en houtopstand verzorgt, welke werkzaamheden worden uitgevoerd door een bosopzichter met een vijf à zestal arbeiders;

dat hij derhalve beschikt over een technische organisatie van kapitaal en arbeid, welke op duurzame wijze gebezigd wordt voor de uitvoering van een bepaald deel der maatschappelijke voortbrenging, zodat zijn optreden en handelen in het maatschappelijk verkeer, dat van ondernemer is;

dat evenmin, als het „Besluit op de Omzetbelasting 1940” voor een bosbezitter als appellant een uitzondering maakt, uit de rangschikking onder de natuurschoonwet valt af te leiden, dat de eigenaar niet als ondernemer zou moeten worden beschouwd”.

Men heeft deze beslissing te aanvaarden, doch een zwakke stee in de motivering is mijns inziens, dat opnieuw naar voren wordt gebracht, dat de boseigenaar door persoonlijke motieven tot zijn wijze van „exploitatie” wordt gedreven. Inderdaad zijn persoonlijke motieven irrelevant voor de beslissing van het al dan niet aanwezig zijn van het ondernemerschap. Maar daar gaat het naar zijn mening niet om.

De kern van de zaak is, dat een boseigenaar, die zijn bezitting onder de werking van de Natuurschoonwet brengt van het moment dat dit is geschied, door wettelijke voorschriften, die beogen de bezitting als natuurschoon in stand te houden, dusdanig in zijn „exploitatie” wordt belemmerd, dat deze economisch niet meer verantwoord is.

Het is zeer te betreuren, dat de Tarief Commissie niet heeft willen medewerken aan het sluitend maken van het systeem van de Natuurschoonwet, waardoor deze sympathieke wet tot zijn recht zou kunnen komen tot heil van het Nederlandse bos.

Een te betreuren consequentie van deze beslissing zal zijn, dat vele rechtspersonen welke onder de Natuurschoonwet gerangschikte bos bezittingen beheren, deze aan de werking van de wet zullen onttrekken, omdat hierdoor voor hen de enige fiscale faciliteit, welke de wet hun te bieden had, illusoir is geworden, waardoor verdere afbrokkeling van ons natuurschoonbezit valt te verwachten.

Nu rangschikking onder de Natuurschoonwet geen criterium voor vrijstelling van omzetbelasting kan zijn, moet men terug vallen op de resolutie van 13 april 1956 nr 166. Het gevolg is, dat men voor iedere bosbezitting apart, al dan niet onder de Natuurschoonwet, zal moeten beslissen of er in casu sprake is van een technische organisatie van kapitaal en arbeid, welke op duurzame wijze wordt gebezigd voor de uitvoering van een bepaald deel der maatschappelijke voortbrenging. Ik prijs de Inspecteurs in bosrijke streken niet gelukkig met wat hun te wachten staat!

Ook voor de Tarief Commissie zal er werk aan de winkel komen, want te verwachten valt, dat in verschillende gevallen fiscus en boseigenaar elkaar niet zullen vinden, gezien de vele soorten van beheer, welke zich bij het bosbezit in ons land voordoen. Langs deze weg zal het dan mogelijk zijn te komen tot een nadere precisering van het begrip bosbedrijf.